

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Факультет природничий

Кафедра екології та географії

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ОBOB'ЯЗКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**

«ГЕОГРАФІЯ ҐРУНТІВ З ОСНОВАМИ ҐРУНТОЗНАВСТВА»

для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	<i>01 Освіта/Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014 Середня освіта</i>
Предметна спеціальність	<i>014.07 Середня освіта (Географія)</i>
Спеціалізація	-
Освітня програма	<i>Середня освіта (Географія)</i>
Факультет	<i>Природничий</i>

Укладачі: кандидат біологічних наук, доцент Віталій КОСТЮК
кандидат біологічних наук, доцент Руслана ВЛАСЕНКО

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри екології та географії
Протокол № 26 від «12» червня 2025 р.
Завідувач кафедри _____ Олександр ГАРБАР

УДК 378.147.091.3:910.1:631.4(072)

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 13 від 27. 06. 2025 р.)

Рецензенти:

Анатолій ГУДЗЕВИЧ – доктор географічних наук, професор кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Ольга РЯБОКОНЬ – кандидат географічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти».

Олександр ГАРБАР – доктор біологічних наук, професор кафедри екології та географії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Костюк В., Власенко Р.

Тестові завдання для самоконтролю та самостійної роботи з обов'язкової освітньої компоненти «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 27 с.

© Костюк В. С., 2025

© Власенко Р. П., 2025

© Житомирський державний університет ім. І. Франка, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
<i>Тестові завдання до теми 1</i> «Поняття про ґрунт».....	5
<i>Тестові завдання до теми 2</i> «Мінеральна частина ґрунту».....	7
<i>Тестові завдання до теми 3</i> «Органічна частина ґрунту».....	9
<i>Тестові завдання до теми 4</i> «Фактори ґрунтоутворення».....	12
<i>Тестові завдання до теми 5</i> «Загальні риси ґрунтоутворення, морфологія та класифікація ґрунтів».....	14
<i>Тестові завдання до теми 6</i> «Загальні закономірності географії ґрунтів та ґрунтово-географічне районування. Ґрунти полярного (холодного) поясу».....	17
<i>Тестові завдання до теми 7</i> «Ґрунти бореального та суббореального поясу».....	19
<i>Тестові завдання до теми 8</i> «Ґрунти субтропічного та тропічного поясу».....	21
<i>Тестові завдання до теми 9</i> «Агроґрунтове районування і характеристика ґрунтів України».....	23
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	25

ВСТУП

Тестові завдання з нормативної освітньої компоненти «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» розроблені для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). Вони спрямовані на підвищення якості підготовки фахівців під час освітнього процесу при підготовці до практичних і лабораторних занять.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є основні знання і комплексне уявлення про закономірності поширення, утворення (генезис), еволюцію, будову, склад, властивості, ґрунтів та ґрунтовий покрив, як середовище існування організмів.

Метою вивчення освітньої компоненти «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є формування в здобувачів комплексу спеціальних знань про генезис, склад, властивості, класифікацію ґрунтів, ґрунтово-географічне районування суші, географію найпоширеніших типів зональних ґрунтів світу і України, їх раціональне використання, охорону і значення у природі та житті людини.

Тестові завдання розроблено у відповідності з діючою навчальною програмою та побудовано за принципом програмованого контролю знань з усіх тем курсу, що дозволяє перевірити, наскільки повно засвоєний матеріал здобувачами вищої освіти. Для кожної теми запропоновано від 10 до 20 завдань з 4-ма варіантами відповідей, правильним з яких є один.

Запропоновані методичні рекомендації доречно використовувати як при вивченні нового матеріалу, так і під час підсумкового модульного контролю для перевірки знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти.

Тестові завдання до теми 1 «Поняття про ґрунт»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Засновником генетичного ґрунтознавства є:

- а). К.К. Гедройць
- б) М.М. Сибірцев
- в) В.Р. Вільямс
- г) В.В. Докучаєв

2. Фундаторами української школи ґрунтознавства були:

- а) Соколовський О.Н., Грінченко О.М., Крупський М.К.
- б) Докучаєв В.В., Сибірцев М.М., Вільямс В.Р.
- в) Костичев П.А., Гедройць К.К., Коссович П.С.
- г) Павлов А.П., Карпінський А.П., Яковлєв С.А.

Здатність ґрунту пропускати через себе повітря називається:

- а) повітропроникність
- б) адсорбція
- в) абсорбція
- г) адгезія

2. Основним джерелом тепла у ґрунті є:

- а) розклад органічних решток
- б) променева енергія Сонця
- в) внутрішня теплота Землі
- г) життєдіяльність мікроорганізмів

3. Здатність ґрунту затримувати ті чи інші речовини із навколишнього середовища називається:

- а) адгезія
- б) вбирна здатність
- в) когезія
- г) вологоємність

4. Здатність ґрунту пропускати через себе воду називається:

- а) водопроникність ґрунту
- б) водний режим
- в) водний баланс
- г) тип водного режиму

5. Чим відрізняється ґрунт від геологічної породи?

- а) забарвленням
- б) гранулометричним складом
- в) родючістю

г) реакцією середовища

6. Основний спосіб боротьби з підвищеною кислотністю ґрунту:

- а) внесення добрив
- б) гіпсування ґрунту
- в) вапнування ґрунту
- г) мульчування ґрунту

7. Ґрунти, які виявляють значний опір під час обробітку, глинисті або суглинкові за гранулометричним складом, називаються:

- а) легкими
- б) важкими
- в) теплими
- г) вологими

8. Ґрунти, які виявляють слабкий опір засобам обробітку (піщані, супіщані), називаються:

- а) легкими
- б) важкими
- в) теплими
- г) вологими

9. Механічне руйнування і зміна хімічного складу ґрунтотворних порід в результаті життєдіяльності живих організмів називається:

- а) фізичне вивітрювання
- б) хімічне вивітрювання
- в) біологічне вивітрювання
- г) геологічне вивітрювання

10. Основний спосіб боротьби з підвищеною лужністю ґрунту:

- а) внесення добрив
- б) гіпсування ґрунту
- в) вапнування ґрунту
- г) мульчування ґрунту

11. Осадкові породи, які утворилися завдяки геологічній дії вітру, називаються:

- а) колювіальними
- б) делювіальними
- в) пролювіальними
- г) еоловими

12. Яка форма води в ґрунті найбільш доступна і корисна для живлення рослин?

- а) гігроскопічна
- б) конституційна
- в) капілярна
- г) гравітаційна

Тестові завдання до теми 2
«Мінеральна частина ґрунту»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Осадкові породи, що утворилися завдяки геологічній дії вітру, називаються:
а) делювіальними
б) еоловими
в) пролювіальними
г) колювіальними
2. На яких материнських породах формуються ґрунти в річкових заплавах?
а) водно-льодовикових
б) делювіальних
в) еолових
г) алювіальних
3. Глинисті ґрунти з твердою полігонально-тріщинуватою поверхнею і застоюванням на ній вод атмосферних опадів називаються:
а) солоді
б) морени
в) такири
г) торфовища
4. Породи, які утворилися в результаті дії льодовиків, називаються:
а) елювієм
б) делювієм
в) лесом
г) мореною
5. Яким символом позначається підстиляюча порода ґрунту?
а) D
б) H
в) I
г) E
6. Яким символом позначається материнська порода ґрунту?
а) C
б) H
в) I
г) E
7. Яким символом позначається верхній гумусовий горизонт ґрунту?
а) E
б) I
в) H

г) С

8. Яким символом позначається ілювіальний (або перехідний) горизонт?

а) Е

б) І

в) Н

г) С

9. Як називається горизонт Н:

а) торф'яний

б) гумусовий

в) ілювіальний

г) елювіальний

10. Як називається горизонт Е:

а) торф'яний

б) гумусовий

в) ілювіальний

г) елювіальний

11. Як називається горизонт І:

а) торф'яний

б) гумусовий

в) ілювіальний

г) елювіальний

12. Ґрунти, які містять великі кількості водорозчинних солей з самої поверхні та в профілі, називаються:

а) солончаки

б) солоді

в) жовтоземи

г) чорноземи

13. Відклади, що утворюються внаслідок геологічної роботи річкової водив заплаві річки, називають:

а) колювіальними

б) делювіальними

в) елювіальними

г) алювіальними

14. Який відсоток займає мінеральна частина ґрунту від загальної маси?

а) 65–75%

б) 70–80%

в) 75–85%

г) 85–95%

**Тестові завдання до теми 3
«Органічна частина ґрунту»**

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Найкращий за якістю гумус утворюється при розкладанні:

- а) відмерлих решток тваринних організмів
- б) ґрунтових мікроорганізмів
- в) опалого листя
- г) трав'яної рослинності

2. Колоїди – це...

- а) багатofазна система, що складається з дисперсного середовища та дисперсної фази
- б) це двофазна система, що складається з колоїдних частинок та ґрунтового розчину
- в) багатofазна система, що складається з дисперсного розчину та дисперсної фази
- г) це двофазна система, що складається з колоїдних частинок та колоїдного мінерального розчину

3. Колоїди у ґрунті перебувають переважно у формі:

- а) мулу
- б) емульсії
- в) гелю
- г) суспензії

4. Колоїди, які володіють двоякими властивостями, називаються:

- а) статичними
- б) інертними
- в) амфотерними
- г) радикальними

5. Ґрунтовими колоїдами називаються частинки, менші:

- а) 0.0001 мм
- б) 0,1 мм
- в) 0.001 мм
- г) 0.01 мм

6. Процес переходу золю в гель – це:

- а) пептизація
- б) полімеризація
- в) коагуляція
- г) седиментація

7. Перехід колоїду зі стану гелю у стан золю називається:

- а) седиментацією

- б) гідрофікацією
- в) пептизацією
- г) полімеризацією

8. Родючість ґрунту визначають...

- а) за кількістю води у ньому
- б) за кліматом місцевості, у якій він розташований
- в) за кількістю порожнин у ньому
- г) за кількістю гумусу в ньому

9. У будові колоїдної міцели виділяють:

- а) нерухомий та дифузний шар
- б) два протилежно направлені шари
- в) нейтральний та позитивно заряджений шар
- г) інертний та потенціалвизначаючий шар

10. Колоїдна міцела є:

- а) нейтрально зарядженою
- б) позитивно зарядженою
- в) негативно зарядженою
- г) заряд змінюється

11. До складу гранули колоїдної міцели входить:

- а) ядро та потенціалвизначальний шар
- б) ядро та інтраміцельний розчин
- в) ядро та дифузний шар
- г) ядро та мінеральний розчин

12. Яким вмістом гумусу характеризуються чорноземи звичайні?

- а) 1-2 %
- б) 3-5 %
- в) 4-6 %
- г) 5-8 %

13. У яких одиницях вимірюють потужність гумусового шару в ґрунті?

- а) кілограмах
- б) літрах
- в) відсотках
- г) сантиметрах

14. Найбільше у складі гумусу з хімічної точки зору:

- а) кальцію
- б) вуглецю
- в) кисню
- г) азоту

15. Які гумусні речовини зумовлюють чорне забарвлення ґрунту ?

- а) фульвокислоти
- б) гуміни
- в) гумінові кислоти
- г) глютамати

16. Які гумусні речовини зумовлюють світле забарвлення ґрунту ?

- а) фульвокислоти
- б) гуміни
- в) гумінові кислоти
- г) глютамати

17. Найвищим умістом гумусу характеризуються ґрунти:

- а) дерново-підзолисті
- б) сірі лісові
- в) чорноземи типові
- г) каштанові

18. Найнижчим умістом гумусу характеризуються ґрунти:

- а) сірі лісові
- б) дерново-підзолисті
- в) чорноземи типові
- г) каштанові

19. Процес розкладу органічних решток до вуглекислоти, води та простих солей називається:

- а) гуміфікацією
- б) детрифікацією
- в) мінералізацією
- г) конденсацією

20. Яка рослинність сприяє найбільшому накопиченню гумусу в ґрунті?

- а) хвойна лісова
- б) широколистяна лісова
- в) трав'яниста
- г) мохова

Тестові завдання до теми 4
«Фактори ґрунтоутворення»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Факторами й умовами ґрунтоутворення є:
 - а) клімат, відсутність шкідливих для рослин речовин, ґрунтоутворні породи, вода, повітря
 - б) клімат, рослинний і тваринний світ, ґрунтоутворні породи, рельєф, вік
 - в) вода, повітря, відсутність шкідливих для рослин речовин, ґрунтоутворні породи, рослинний і тваринний світ
 - г) тепло, повітря, гірські породи, діяльність людини, рослинний і тваринний світ
2. В утворенні ґрунту не бере участь:
 - а) мікроорганізми
 - б) гірський льодовик
 - в) підстилаюча гірська порода
 - г) органічна речовина
3. Для якого типу водного режиму характерне переважання кількості опадів над випаровуванням?
 - а) промивного
 - б) випітний
 - в) періодично промивного
 - г) непромивний
4. Для якого типу водного режиму характерна майже однакова кількість опадів і випаровування?
 - а) випітний
 - б) періодично промивного
 - в) промивного
 - г) непромивний
5. Який тип водного режиму характерний для ґрунтів, де волога опадів розподіляється тільки у верхніх горизонтах і не досягає ґрунтових вод?
 - а) періодично промивного
 - б) промивного
 - в) випітний
 - г) непромивний
6. Лучно-чорноземні ґрунти формуються під:
 - а) мохами і лишайникам
 - б) трав'янистою рослинністю
 - в) листяним опадом дерев
 - г) чагарниками

7. Яка рослинність сприяє найбільшому накопиченню гумусу в ґрунті?
- а) хвойна лісова
 - б) широколистяна лісова
 - в) трав'яниста
 - г) мохова
8. У якій агроґрунтовій зоні формуються каштанові ґрунти?
- а) тайги
 - б) сухостеповій
 - в) широколистяних лісів
 - г) вологих екваторіальних лісів
9. Який тип водного режиму ґрунтів характерний для напівпустельної і пустельної зони у випадку близького залягання ґрунтових вод?
- а) промивного
 - б) періодично промивного
 - в) непромивний
 - г) випітний
10. Ґрунтам лісових зон тайги, вологих субтропиків і тропічних лісів, помірних широколистяних лісів, де річна сума опадів перевищує річну випаровуваність, властивий такий водний режим:
- а) промивний
 - б) періодично промивний
 - в) застійний.
 - г) випітний
11. Де знаходяться найбільш родючі ґрунти?
- а) у степах
 - б) на болотах
 - в) у лісах
 - г) у тундрі
12. Скільки років потрібно для виникнення шару ґрунту завтовшки 1-2 см, якщо є сприятливі кліматичні умови і густий рослинний покрив?
- а) 50
 - б) 1000
 - в) 100
 - г) 500
13. Механічне дроблення і зміна хімічного складу ґрунтотворних порід в результаті життєдіяльності живих організмів називається:
- а) фізичне вивітрювання
 - б) хімічне вивітрювання
 - в) біологічне поглинання
 - г) біологічне вивітрювання

Тестові завдання до теми 5
«Загальні риси ґрунтоутворення, морфологія та класифікація ґрунтів»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. В якій природній зоні утворюються сіро-бурі ґрунти?
 - а) тайги
 - б) пустель
 - в) широколистяних лісів
 - г) вологих екваторіальних лісів

2. Визначте таксономічний рівень ґрунтової класифікації – чорнозем:
 - а) рід ґрунту
 - б) тип ґрунту
 - в) розряд ґрунту
 - г) вид ґрунту

3. Сукупність ґрунтових зон і гірських ґрунтових провінцій, об'єднаних подібністю радіаційних і термічних кліматичних умов називається:
 - а) ґрунтово-біокліматична область
 - б) ґрунтово-кліматична провінція
 - в) ґрунтово-біокліматична країна
 - г) ґрунтово-кліматичний пояс

4. Як називається горизонт Е:
 - а) гумусовий
 - б) ілювіальний
 - в) торф'яний
 - г) елювіальний

5. Чим зумовлено виділення ґрунтово-біокліматичних поясів на Землі?
 - а) термічними особливостями клімату
 - б) особливостями рельєфу
 - в) господарською діяльністю людини
 - г) кількістю опадів

6. Група ґрунтів, якісні генетичні особливості яких обумовлені впливом комплексу місцевих умов, складом ґрунтоутворних порід, складом і положенням ґрунтових вод, реліктовими ознаками субстрату, характером сольового профілю –
 - а) підтип
 - б) рід
 - в) вид
 - г) тип

7. Наука про закономірності поширення ґрунтів на Землі – це:
 - а) літологія

- б) землезнавство
- в) географія ґрунтів
- г) біогеографія

8. Визначте таксономічний рівень ґрунтової класифікації – темно-сірий опідзолений ґрунт:

- а) підтип ґрунту
- б) вид ґрунту
- в) тип ґрунту
- г) рід ґрунту

9. Визначте таксономічний рівень ґрунтової класифікації – чорнозем типовий:

- а) тип ґрунту
- б) підтип ґрунту
- в) рід ґрунту
- г) вид ґрунту

10. Який тип водного режиму характерний для ґрунтів, де волога опадів розподіляється тільки у верхніх горизонтах і не досягає ґрунтових вод?

- а) промивного
- б) періодично промивного
- в) непромивний
- г) випітний

11. Який тип водного режиму ґрунтів характерний для напівпустельної і пустельної зони у випадку близького залягання ґрунтових вод?

- а) промивного
- б) періодично промивного
- в) непромивний
- г) випітний

12. Однорідні, зазвичай паралельні шари ґрунту, які сформувались в процесі ґрунтоутворення, що різняться між собою за морфологічними ознаками, складом і властивостями – це:

- а) генетичні профілі
- б) генетичні горизонти
- в) структурні агрегати
- г) генетичні агрегати

13. Чим визначається тип ґрунту та його родючість?

- а) характером і складом рослинності
- б) кількістю органічних речовин
- в) кількістю опадів
- г) всі відповіді є вірними

14. Здатність ґрунту розпадатися на окремі агрегати називається:

- а) структурою
- б) структурністю
- в) пухкістю
- г) зв'язністю

15. Автором першої у світі класифікації ґрунтів є?

- а) Вернандер Н. Б.
- б) Тутковський А. П.
- в) Докучаєв В. В.
- г) Соколовський О. Н.

Тестові завдання до теми 6
«Загальні закономірності географії ґрунтів та ґрунтово-географічне районування. Ґрунти полярного (холодного) поясу»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Які ґрунти поширені в екваторіальних широтах в умовах жаркого і вологого клімату?
 - а) сіроземи
 - б) червоно-жовті
 - в) чорноземи
 - г) підзолисті

2. Ґрунти, які підпорядковуються законам широтної зональності називають:
 - а) регіональними
 - б) інтразональними
 - в) зональними
 - г) азональними

3. Ґрунти, які не підпорядковуються законам широтної зональності називають:
 - а) зональними
 - б) азональними
 - в) інтразональними
 - г) регіональними

4. Найбільш типовими ґрунтами у тундровій зоні є:
 - а) сірі лісові ґрунти
 - б) дерново-підзолисті ґрунти
 - в) тундрові глейові ґрунти
 - г) фералітні ґрунти

5. Для сірих лісових ґрунтів розподіл вмісту гумусу по профілю характеризується:
 - а) різким зменшенням вниз по профілю
 - б) різким збільшенням вниз по профілю
 - в) рівномірним розподілом по профілю
 - г) точковим розподілом по профілю

6. Домінуюча роль у процесах ґрунотворення арктичних ґрунтів належить:
 - а) водоростям і лишайникам
 - б) ґрунтовим мікроорганізмам
 - в) трав'янистій рослинності
 - г) деревам та чагарникам

7. Чим зумовлено виділення ґрунтово-біокліматичних поясів на Землі?
 - а) кількістю опадів
 - б) особливостями рельєфу

- в) термічними особливостями клімату
- г) господарською діяльністю людини

8. Такі умови ґрунтоутворення: клімат субарктичний, середньорічна температура в межах 2–12°C, опадів 100–250 мм на рік; рослинність мохова, лишайникова, чагарникова, відсутність лісу. Характерні для:

- а) полярних пустель
- б) тундри
- в) суббореальних степів
- г) субтропічних пустель

9. Сукупність ґрунтових зон і гірських ґрунтових провінцій, об'єднаних подібністю радіаційних і термічних кліматичних умов називається:

- а) ґрунтово-біокліматична країна
- б) ґрунтово-біокліматична область
- в) ґрунтово-кліматичний пояс
- г) ґрунтово-кліматична провінція

10. Де знаходяться найбільш родючі ґрунти?

- а) у степах
- б) на болотах
- в) у лісах
- г) у тундрі

11. Які ґрунти поширені в субарктичних широтах в умовах холодного клімату і постійного перезволоження?

- а) сіроземи
- б) бурі лісові
- в) тундрові глейові
- г) чорноземи

12. Які ґрунти поширені в помірних широтах в умовах помірно теплого і вологого клімату?

- а) чорноземи
- б) сіроземи
- в) червоно-жовті
- г) бурі лісові

13. Які процеси визначають чітку диференціацію профілю підзолистих ґрунтів?

- а) гумусово-акумулятивний
- б) вилуговування, оглеєння
- в) опідзолення, ілювіально-акумулятивний
- г) гумусово-акумулятивний, лесиваж

Тестові завдання до теми 7
«Ґрунти бореального та суббореального поясу»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Які з наведених ґрунтів не поширені в лісостеповій зоні?
 - а) фералітні
 - б) чорноземні
 - в) сірі лісові
 - г) дерново-підзолисті

2. Які ґрунти не поширені в помірних широтах?
 - а) червоно-жовті
 - б) підзолисті
 - в) бурі лісові
 - г) чорноземи

3. Що спричиняє опідзолювання ґрунтів бореального поясу:
 - а) органічні кислоти та прохолодна погода
 - б) промивний водний режим
 - в) промивний водний режим та діяльність дощових черв'яків
 - г) органічні кислоти та промивний водний режим

4. Для сірих лісових ґрунтів розподіл вмісту гумусу по профілю характеризується:
 - а) різким зменшенням вниз по профілю
 - б) точковим розподілом по профілю
 - в) різким збільшенням вниз по профілю
 - г) рівномірним розподілом по профілю

5. Які з наведених ґрунтів не поширені в бореальному й суббореальному поясах?
 - а) сірі лісові
 - б) дерново підзолості
 - в) червоноземи
 - г) чорноземи

6. Які ґрунти поширені в помірних широтах в умовах помірно теплого і вологого клімату?
 - а) чорноземи
 - б) сіроземи
 - в) червоно-жовті
 - г) бурі лісові

7. Які ґрунти поширені в помірних широтах в умовах слабо посушливого клімату?
 - а) підзолисті
 - б) червоно-жовті
 - в) сіроземи

г) чорноземи

8. У якій агрогрунтовій зоні формуються каштанові ґрунти?

- а) арктичний
- б) лісостеповий
- в) сухостеповий
- г) пустельний

9. Які чорноземи поширені у південному степу?

- а) опідзолені
- б) звичайні
- в) південні
- г) типові

10. На яких породах формуються бурі лісові ґрунти?

- а) лесоподібні суглинки
- б) леси
- в) алювіально-делювіальні відклади
- г) водно-льодовикові відклади

11. Яка реакція розчину характерна для чорноземів?

- а) сильноокисла
- б) середньоокисла
- в) слабоокисла
- г) лужна

12. Бурі лісові ґрунти суббореального поясу містять гумусу:

- а) 1-2%
- б) 4-5%
- в) більше 5%
- г) 7-8%

13. У Закарпатській провінції суббореального поясу основними процесами формування ґрунтів є:

- а) акумуляція гумусу
- б) акумуляція гумусу+оглеєння+лессіваж
- в) оглеєння
- г) лессіваж

14. При якому водному режимі сформувалися чорноземи Степу:

- а) непромивний
- б) промивний
- в) періодично-промивний
- г) водозастійний

Тестові завдання до теми 8
«Ґрунти субтропічного та тропічного поясу»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. Який водний режим ґрунтів зони пустель?
 - а) непромивний
 - б) випітний
 - в) періодично промивний
 - г) промивний

2. Де на земній кулі поширені червоні і червоно-бурі ґрунти?
 - а) у тундровій зоні
 - б) в широколистяних лісах помірного поясу
 - в) в зоні сухого степу
 - г) у сухих саванах

3. В яких широтах поширені сіроземи?
 - а) в екваторіальних
 - б) в тропічних
 - в) в помірних
 - г) в субарктичних

4. Яке забарвлення переважає у фералітних ґрунтах?
 - а) жовте
 - б) чорне
 - в) червоне
 - г) сіре

5. Де на земній кулі поширені червоноземи і жовтоземи?
 - а) у тундровій зоні
 - б) в зоні сухого степу
 - в) у субтропічних вологих лісах
 - г) в широколистяних лісах помірного поясу

6. В якій природній зоні утворюються сіро-бурі ґрунти?
 - а) широколистяних лісів
 - б) пустель
 - в) тайги
 - г) вологих екваторіальних лісів

7. Ґрунти тропічних сухих саван:
 - а) сірі лісові
 - б) чорноземи
 - в) червоно-бурі
 - г) дерново-підзолисті

8. Які ґрунти поширені в тропічних широтах в умовах жаркого і сухого клімату?

- а) підзолисті
- б) чорноземи
- в) сіроземи
- г) червоно-жовті

9. Жовтоземи формуються під:

- а) субтропічними вічнозеленими лісами
- б) сухими саванами
- в) вологими екваторіальними лісами
- г) широколистяними лісами помірного поясу

10. Під якою рослинністю формуються коричневі ґрунти?

- а) лісотундра
- б) степове різнотрав'я
- в) широколистяні ліси і чагарники
- г) вологі екваторіальні ліси

11. В якій природній зоні утворюються сіро-бурі ґрунти?

- а) тундра
- б) лісостеп
- в) савана
- г) пустеля

12. Який тип ґрунту характерний для зони твердолистих лісів і чагарників?

- а) червоно-жовті фералітні
- б) коричневі
- в) червоно-бурі
- г) каштанові

13. Який тип ґрунтів поширений у мусонних лісах субтропічного поясу?

- а) червоноземи і жовтоземи
- б) червоні і жовті фералітні
- в) каштанові
- г) підзолисті

14. Вміст гумусу в коричневих ґрунтах субтропіків становить:

- а) 1-3%
- б) 4-7%
- в) 8-10%
- г) 11-14%

Тестові завдання до теми 9
«Агрогрунтове районування і характеристика ґрунтів України»

Виконайте завдання, зазначивши лише один варіант відповіді:

1. До типових ґрунтів Поліської низовини належать:
 - а) чорноземи типові
 - б) лучні
 - в) дерново-підзолисті
 - г) сірі лісові
2. Які ґрунти утворюються на півночі України?
 - а) дерново-підзолисті
 - б) бурі лісові
 - в) каштанові
 - г) чорноземи
3. Укажіть основну закономірність поширення типів ґрунтів на рівнинах України.
 - а) довготна зональність
 - б) широтна зональність
 - в) азональність
 - г) вертикальна поясність
4. Укажіть умови формування типових чорноземів на території України:
 - а) карстові процеси
 - б) злаково-різнотравна рослинність
 - в) промерзання ґрунту взимку й висушування влітку
 - г) інтенсивне промивання ґрунту атмосферними опадами
5. Чи справедливий для території України закон широтної зональності?
 - а) ні
 - б) цей закон взагалі не стосується поширення ґрунтів
 - в) так, але лише в Карпатах та Кримських горах
 - г) так
6. Які з наведених ґрунтів не поширені в лісостеповій зоні?
 - а) дерново-підзолисті
 - б) сірі лісові
 - в) чорноземні
 - г) фералітні
7. Де в Україні поширені коричневі ґрунти?
 - а) у горах південного берега Криму
 - б) у Передкарпатті
 - в) на Поліссі
 - г) в Лісостепу

8. Укажіть тип ґрунтів, які займають в Україні найбільшу площу.

- а) сірі лісові
- б) чорноземи
- в) каштанові
- г) дерново-підзолисті

9. Які, із перелічених ґрунтів азональні в Україні?

- а) каштанові
- б) болотні
- в) лучні
- г) солончаки

10. Назвіть найпоширенішу в Україні материнську породу:

- а) леси та лесоподібні суглинки
- б) флювіогляціальні відклади
- в) сучасні та давньо-алювіальні відклади
- г) морена

11. У якій природній зоні України формуються солончаки?

- а) лісостеп
- б) сухий степ
- в) степ
- г) Карпати

12. Які ґрунти сформувалися під широкими масивами дубово-грабових лісів в Україні?

- а) дерново-підзолисті
- б) чорноземи звичайні
- в) сірі лісові
- г) каштанові

13. Які ґрунти переважають на схилах Карпат?

- а) коричневі
- б) бурі-лісові
- в) дерново-підзолисті
- г) сірі-лісові

14. Які ґрунти поширені в приморській частині України:

- а) каштанові
- б) дерново-підзолисті
- в) сірі лісові
- г) чорноземні

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Аверченко В. І. Самойленко Н. М. Ґрунтознавство: навчальний посібник. Харків: Мачулін, 2018. 118 с.
2. Аріон О. В., Купач Т. Г., Дем'яненко С. О. Основи ґрунтознавства: навч.- метод. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021.
3. Аріон О. В., Купач Т. Г., Дем'яненко С. О. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: навчально-методичний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 226 с.
4. Бова О. В. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: Практикум. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 84с.
5. Іванюк Г. С. Класифікація і діагностика ґрунтів: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 334 с.
6. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з освітньої компоненти «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) / Уклад. В. С. Костюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 25 с.
7. Наконечний Ю. І. Практикум з ґрунтознавства і географії ґрунтів: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 374 с.
8. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
9. Полянський С. В. Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів. Практикум: навчальний посібник до практичних занять і самостійної роботи студентів. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2022. 110 с.
10. Салюк М. Р. Практикум з курсу «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів». Ужгород: ДВНЗ “УжНУ”, 2020. 70 с.

Додаткова:

1. Гнатенко О. Ф., Капштик М. В., Петренко Л. Р., Вітвицький С. В. Ґрунтознавство з основами геології: навчальний посібник. Київ: Оранта, 2005. 648 с.
2. Гнатенко О. Ф., Петренко Л. Р., Капштик М. В. Практикум з ґрунтознавства. Київ: ВЦ НАУ, 2002. 230 с.
3. Дєдов О. В., Стефанков Л. І. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: навчальний посібник. Вінниця: «Гіпаніс», 2001. 123 с.
4. Зінчук П. Й., Зінчук М. І. Курс лекцій із ґрунтознавства та географії ґрунтів. Луцьк: РВВ „Вежа” ВДУ ім. Лесі Українки, 2006, 124 с.
5. Кіт М. Г. Морфологія ґрунтів. Основи теорії і практикум: Навчальний посібник. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 232 с.
6. Лабораторний практикум з ґрунтознавства / За редакцією М. Ф. Бережняка. Київ: НУБІП, 2012. 324 с.
7. Назаренко І. І., Польчина С. М. Нікорич В. А. Ґрунтознавство: Підручник. Чернівці: Книги – ХХІ, 2010. 400 с.
8. Панас Р. М. Ґрунтознавство: навч. посібник. Львів: Новий Світ – 2000, 2008. 326 с.
9. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. У двох

частинах. Ч. 2. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 286 с.

10. Позняк С. П. Актуальні проблеми ґрунтознавства і географії ґрунтів: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 272 с.

11. Позняк С. П., Красєха Є. Н. Чинники ґрунтоутворення. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 400 с.

12. Позняк С. П., Красєха Є. Н., Кіт М. Г. Картографування ґрунтового покриву: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 500 с.

13. Польовий А. М., Гуцал А. І., Дронова О. О. Ґрунтознавство: підручник. Одеса: Екологія, 2013. 668 с.

14. Польчина С. М. Основні типи ґрунтів у системі ФАО/WRB: навч. посібник. Ч. 1. Чернівці: Рута, 2006. 152 с.

15. Польчина С. М. Основні типи ґрунтів у системі WRB: навч. посібник. Ч. 2. Чернівці: Рута, 2007. 132 с.

16. Тихоненко Д. Г., Горін М. О., Лактінов М. І. Ґрунтознавство: Підручник. Київ: Вища освіта, 2005. 703 с.

17. Чорний І. Б. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства. Київ: Вища школа, 1995. 240 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: <http://library.zu.edu.ua> (дата звернення: 29.05.2025).

2. Бібліотека українських підручників. URL: <https://pidru4niki.com/> (дата звернення: 29.05.2025).

3. Інтерактивні карти з географії. URL: <https://kartographia.com.ua/interactivemap-of-ukraine/> (дата звернення: 29.05.2025).

4. Карта ґрунтів України. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy> (дата звернення: 29.05.2025).

5. Планета Земля. URL: <http://www.myplanet-earth.com> (дата звернення: 29.05.2025).

6. World Reference Base for Soil Resources. URL: <https://www.fao.org/3/i3794en/I3794en.pdf> (дата звернення: 29.05.2025).

7. International Union of Soils Science. URL: <http://www.iuss.org/> (дата звернення: 29.05.2025).

Навчально-методичне видання

Віталій КОСТЮК

Руслана ВЛАСЕНКО

Тестові завдання для самоконтролю
та самостійної роботи
з обов'язкової освітньої компоненти

«ГЕОГРАФІЯ ҐРУНТІВ З ОСНОВАМИ ҐРУНТОЗНАВСТВА»

Видається в авторській редакції